

gyarország sorsos állapotját látni kívánja, tekintse első Remete Szent Pál szeretét. Es ha azt virágjában tündökölni látja, tudja meg, hogy az országnak is jól legyen dolga, mert jó rendben a szénája."

Az aktákból néhány szép arckép bontakozik ki. Elsősorban a két generális perjel, a rendalapító Boldog Üzséb és az újjászervező Boldog Gergely jelleme, a szentírásfordító és a szentek életét magyarul megíró Boldog Báthory László, a rendtörténész, Gyöngyösi Gergely és Gindl János egyénisége. Ezeket és a többi élesebb fénybe állíthatná Gyéressy Béla, aki a Vigilia 1970-es évfolyamában értékes ízelítőt nyújtott ebből „Pálos írók a középkorban” c. cikkében.

Hervay Ferenc a bevezetésben azt állítja, hogy a pálos rend „életstílusában, liturgiájában, szervezetében és tevékenységében, így művészeti alkotásaiban is az akkori magyarság igényei, szellemisége föltehetően jobban tükröződtek, mint más rendek életében” (V. o.). Izgató feladat lenne ezt a véleményt konkrét adatokkal is alátámasztani. Egy kutató főleg azt dolgozhatná ki, hogy a rend tagjai, akik alapításuk szellemében elsősorban a kontemplációnak éltek, mennyire cáfolták meg a magyar történelemben helytelenül kialakult felfogást, hogy a magyar jellem nem alkalmas a mélyebb (misztikus) lelkiiségre.

Gratulálunk a meginduláshoz, és feszülten várjuk a következő köteteket.

Öry M.

Hitünk és életünk. Szent István Társulat, Budapest 1975, 256 o.

Már első belelapozásra jó benyomást kelt a Római Katolikus Püspöki Kar Hittan-könyvbizottságának V. kötete. Azoknak a fiataloknak készült, akik kritikussal szemmel kezdik fürkészni a világot. A pluralista társadalom mindenfelé felveti a mai embernek a kérdést a vallás értelméről és a kereszténység szerepéről. Nem igen akad hely, ahol ezeket kisebb vagy nagyobb csoportok meg ne kérdőjelezzék. Az idősebb generációban ez sokszor kínos élményt válthat ki. De a fiatalok ilyen körülmények között nőnek fel, itt kell őket a hitoktatásnak segítenie. A hitet úgy kell bemutatni, szóban és tettben, hogy ne csak választ adjon a pillanatnyi kérdésekre, nehézségekre, hanem fejlődésre is képesítsen a mindig megújuló körülmények között. Így érthető, hogy a kötet anyagának összeállításánál és módszer kidolgozásánál két kérdés alkotta a vezérvonalat: „Miért élek” és „Hogyan éljek”?

Az első rész 28 pontban, öt fejezetre osztva a hívő ember állásfoglalásáig vezet el. Az élet célját elemzi: mit válaszol erre a vallás és azok, akik nem hisznek Istenben. Két útjelzőt mutat be Isten felé: a világban megnyilvánuló rendet és pusztán földi nívón ki nem elégíthető boldogságvágyunkat. Hangsúlyozza, hogy Isten nem lehet a mi kategóriáinkba bezárni. „Különben nem Isten volna, hanem csak közönséges dolog” (23). „A természettudomány sohasem tud magyarázatot adni az önzetlen szeretet okára” (26). Hogy pedig Jézus Krisztust, mint az Atya kinyilatkoztatását könnyebben megértsük, az Írásokon keresztül vezet el hozzá, kezdve a választott népnél. Krisztus jellemzése (61-62) igazán megkapó: közvetlen, erőteljes, hitből fakadó, hitet ébresztő arcú! A fundamentális teológia alapkérdésén felül a könyv a dogmatika fontosabb pontjait is tárgyalja: Szentháromság, Szentlélek, Egyház, kegyelem stb. A szépen kidolgozott demonstratio religiosa és christiana mellett a „catholica” kicsit elsikkad. Magában az Egyház meghatározásában is (148). Nem a hitvátk felélesztésére gondolunk, hanem a katolikus Egyház pozitív gazdagságára, hogy elkerüljük az indifferentizmus veszélyét, amely egyik félnek sem használ. A hit kifejtése, megalapozása (111) kicsit vékonyra sikerült. Nem használták ki eléggé az I. és II. Vatikáni Zsinat kincsesházát. Főleg a hit kegyelmi volta nem domborodik ki eléggé. Bizonyos hiányt éreztünk a csoda leírásánál is.

A keresztény életmódról a második rész tárgyal (30 pont, 6 fejezet). Három támpont körül csoportosíthatók a gondolatok: Egyház, szentségek és erkölcsi élet, végül pedig a „végső események”. Érdekes, hogy a keresztség és a bérmálás szentségét

nem itt veszi sorra, hanem „A hívő ember” c. fejezetben. Minthogy gyökér- és beavatató szentségekről van szó, valóban jó helyen.

A könyv módszere a II. vatikáni zsinat szellemét tükrözi. Nem hanyagolja el az észérveket, de ugyanakkor a biblikus megalapozás és az érzelmi élet táplálása is jelentős szerephez jut. Nyíltan bemutatja a keresztny hit sajátosságait, egyeztetni az ökömenikus felfogással és kiegyensúlyozottan, bár inkább óvatosan tárgyalja az esetleg vitatott tételeket, pl. „Irodalmi műfajok a Szentírásban” (41), „Nem lehet elég korán kezdeni” (177), családtervezés (181-183). Általában igen tudatosan készítet állásfoglalásra és gondolkoztató elmélyítésre, bár az erkölcsi tételek fejtegetésénél itt-ott talán bizonyos moralizálás érezhető. Amit a szövegbe nem tud fölvenni, azt az egyes pontok végén felvetett kérdések és függelékek tartalmazzák. Rövidségükben igen frappánsak a „Mit feleljünk” (26), „Kérdezz — Felelek” (31) válaszai, a „Hogyan olvassuk a Szentírást” megjegyzései (47) és a „Lelkitükör fiatalok számára” (233). Így a hitoktatónak sok alkalma nyílik a helyi és egyéni körülményeket szem előtt tartva a vallásos élet látóhatárát tágítani és a feleletek révén a hitet elmélyíteni.

A fényképek hatásosan támogatják a szöveget. A kiállítás igen izléses. A színek hangulatosak, kivéve a sötétkéket, ahol a fekete nyomás veszít olvashatóságából. Szerencsések a kiegészítő idézetek és versek. Egyes illusztrációk azonban egyes érzelmeket válthatnak ki bennünk; pl. a 84, 108, 110, 140 o. rajzai meggondolkoztatnak, de nehézkesek és nem elég lendületesek.

Megpróbáltuk kicsit összevetni a munkát az osztrák hittankönyvekkel. A magyar tankönyv egy kötetben adja azt, amit a Nyugatnémetországtól átvett „Impulse” (Verlag Salzburg) két, az „Interdiözesane Lehrbuchkonferenz” közreműködésével az „Interdiöz. Katechetiser Fonds”-tól kiadott sorozat pedig három kötetben tárgyal (Glaube gefragt, Christus gefragt, Unterwegs zur Freiheit). Mind a két sorozattól függetlenül Ausztriában az általános iskola 7. és 8. osztályának külön tankönyvei vannak. Nem lehetett könnyű a magyar szerzők munkája; eredményük annál inkább dicséretre méltó. Néhány kifogásunkkal nem a könyv értékét akartuk csökkenteni, inkább csak a figyelmet felhívni néhány dologra egy újabb kiadás esetére. A sajtós célzat magyarázza meg, hogy a „Hitünk és életünk” mélyebben szánt, mint a „Glaubensbuch 7-8”, de egyszerűbb, mint az „Impulse” vagy a „Glaube gefragt”. Előbbi Ausztriában is inkább nagyobb városokban használható, a vidéki ifjúság már nehezen követi, bár módszere és felépítése egységesebbnek mutatkozik a „Glaube gefragt” sorozatnál. A magyar hittankönyv, bár megtart egy alapbeosztást, módszerében változatosabb, s ugyanakkor inkább pozitíven közli a hit világát, ismereteit, nem mint az „Impulse” problematizálásra hajló fejezetei. Középutas megoldásával több csoportnak szolgálhat tankönyvül. Kiállításban sem marad el osztrák rokonaitól, bár ezek színei élénkebbek.

Öszintén gratulálunk ehhez a tartalmas segédkönyvhöz. Nemcsak az általános iskola hittanításának betetőzésére szolgál, de felnőtt hívek is haszonnal forgathatják.

Benkő A. — Öry M.